

Mondiale gezondheid in het Nederlands ontwikkelingsbeleid

Een position paper van de Dutch Global Health Alliance over de beleidsnota ontwikkelingssamenwerking

December 2024

Nederland staat voor een belangrijke keuze over haar rol op het wereldtoneel. In een tijd van toenemende mondiale gezondheidsdreigingen is investeren in mondiale gezondheid niet alleen een filantropische inspanning — het is van essentieel belang om een actieve en betrokken partner te zijn bij het waarborgen van onze nationale veiligheid, economische stabiliteit en veerkracht op het gebied van volksgezondheid. Investerings in mondiale gezondheid helpen de meest kwetsbaren wereldwijd, maar beschermen ook direct Nederland tegen toekomstige pandemieën, waarborgen stabiele handelsrelaties en ondersteunen onze strategische invloed in het buitenland. Het prioriteren van mondiale gezondheid is een strategische beslissing die aansluit bij zowel onze humanitaire waarden als onze nationale belangen.

Terugblik op de Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie

De Nederlandse Mondiale Gezondheidsstrategie is gebaseerd op drie kernprioriteiten die essentieel zijn voor het bevorderen van de volksgezondheid, het versterken van veerkracht tegen epidemieën en het bereiken van duurzame ontwikkeling en gelijkheid wereldwijd.

Deze prioriteiten zorgen ervoor dat Nederland voorbereid is op mondiale gezondheidsuitdagingen, terwijl ze tegelijkertijd internationale veiligheid, economische groei en handelskansen ondersteunen. In het licht van deze strategie heeft het parlement opgeroepen tot de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij de uitvoering van de strategie en tot voldoende financiering van SRGR en andere essentiële onderdelen. De strategie en de gerelateerde parlementaire moties moeten leidend blijven voor de mondiale gezondheidsinspanningen van Nederland, zowel nationaal als internationaal. Het is van groot belang dat de volledige reikwijdte van de prioriteiten zoals uiteengezet in de strategie wordt opgenomen in de nieuwe beleidsnota om beleidscoherentie te waarborgen. Bovendien biedt de beleidsnota een belangrijke kans om de ambities uit de strategie te koppelen aan implementatie-inspanningen, zowel diplomatiek als financieel, in de betreffende gebieden.

Waarom mondiale gezondheid goed is voor Nederland en de wereld

Investeren in mondiale gezondheid is niet alleen belangrijk voor lage- en middeninkomenslanden, het is ook een strategisch Nederlands nationaal belang. Gezondheids crises zoals de COVID-19-pandemie en de vogelgriep hebben laten zien hoe kwetsbaar de Nederlandse economie en volksgezondheid zijn voor mondiale verstoringen. Alleen al de COVID-19-pandemie kostte tienduizenden levens in Nederland en leidde tot ongeveer €65 miljard aan economische schade, wat de noodzaak onderstreept van proactieve investeringen in mondiale gezondheid om toekomstige risico's te beperken. Door gezondheidsuitdagingen bij de wortel aan te pakken — door namelijk internationale gezondheidssystemen te versterken en pandemieën te voorkomen — kan Nederland zowel de volksgezondheid als de economische stabiliteit beschermen en tegelijkertijd bijdragen aan de duurzame ontwikkelingsdoelen, mondiale stabiliteit en gezondheid.

Naast nationale voordelen toont investeren in mondiale gezondheid de toewijding van Nederland aan internationale samenwerking en het welzijn van de meest behoeftigen, terwijl het de wendbaarheid en kennis opbouwt om grensoverschrijdende gezondheidsdreigingen thuis aan te pakken. Mondiale gezondheidsuitdagingen treffen vaak het hardst de regio's met beperkte middelen, waardoor ongelijkheden worden verdiept en menselijk potentieel wordt ondermijnd. Door inspanningen te ondersteunen om gezondheidssystemen te versterken en toegang tot zorg uit te breiden, kan Nederland deze kloven helpen overbruggen en een wereld bevorderen waar de meest kwetsbaren niet worden achtergelaten.

Nederland moet beleid coherentie waarborgen, wat betekent dat initiatieven op het gebied van handel, financiële architectuur en klimaat gezondheidsuitkomsten ondersteunen in plaats van ondermijnen, met inachtneming van het "do no harm"-principe.

Bouwen op succes: Nederlands leiderschap in mondiale gezondheid

Nederland heeft een indrukwekkend trackrecord op het gebied van mondiale gezondheid, met investeringen in onder andere hiv/aids-preventie, seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR) en leiderschap in de aanpak van antimicrobiële resistentie (AMR). Veel verschillende actoren in Nederland en daarbuiten spelen een belangrijke rol bij het waarborgen van impact.

Nederlandse maatschappelijke organisaties spelen een belangrijke rol bij het effectief, eerlijk en cultureel sensitief maken van inspanningen op het vlak van mondiale gezondheid. Door verbinding te maken met lokale organisaties en netwerken, en daarmee hun kennis te gebruiken, helpen Nederlandse organisaties om interventies af te stemmen op de behoeften van de lokale gemeenschap. Door dialoog te faciliteren, vertrouwen te bevorderen en lokaal eigenaarschap te versterken dienen ze als de brug tussen ons nationale beleid en de lokale gemeenschappen in partnerlanden. Zo maximaliseren we het bereik, de impact en de duurzaamheid van uitgaven aan gezondheidszorg wereldwijd, terwijl lokale bevolkingen in staat worden gesteld om de regie te nemen over hun eigen gezondheidsresultaten.

Nederlandse investeringen in multilaterale organisaties en VN-instellingen, zoals WHO en UNFPA, zijn ook effectief gebleken. Zo bereikten Nederlandse investeringen in gezinsplanning en hiv alleen al in 2024 miljoenen, waarbij 2,6 miljoen personen werden getest op hiv en er werd voorzien in reproductieve diensten voor 8,5 miljoen vrouwen en stellen. Nederland heeft samen met andere donoren 65 miljoen levens gered via haar investeringen in het Global Fund en ervoor gezorgd dat meer dan 130 miljoen vrouwen kunnen bevallen met een gekwalificeerde vroedvrouw aanwezig via bijdragen aan de Global Financing Facility (GFF). Met de Nederlandse toezegging aan Gavi werden 645 duizend sterfgevallen voorkomen en 38 miljoen kinderen gevaccineerd.

Het Global Fund schat dat haar investeringen niet alleen de duurzame ontwikkelingsdoelen ondersteunen, maar ook aanzienlijke economische opbrengsten opleveren. Voor elke euro die in gezondheid wordt geïnvesteerd, zien we een geschat rendement van 31 euro via economische en gezondheidswinst.

Investeren in wereldwijde gezondheid is daarom een belangrijke voorwaarde voor economische ontwikkeling, wat op zijn beurt helpt handelsmogelijkheden te bevorderen en stabiliteit te creëren.

Net als de particuliere sector spelen maatschappelijke organisaties, waaronder leden van de DGHA, een cruciale rol in wereldwijde gezondheidsinspanningen door expertise, operationeel bereik en innovatieve benaderingen te bieden om complexe gezondheidsuitdagingen op te lossen. De Nederlandse particuliere sector levert een belangrijke laag van expertise en technologische innovatie, met name op het gebied van gezondheidszorgtechnologie, farmaceutica en duurzame oplossingen. Deze inspanningen vullen de sterke punten van NGO's, overheidsinstanties en de wetenschappelijke gemeenschap aan. Initiatieven zoals Product Development Partnerships (PDP's) laten zien hoe publieke en private actoren hun krachten kunnen bundelen om toegankelijke gezondheidstechnologieën te ontwikkelen voor regio's met lage inkomens.

Zowel maatschappelijke organisaties als ook actoren uit de private sector zijn onmisbaar om ervoor te zorgen dat deze technologieën niet alleen worden gecreëerd, maar ook effectief en duurzaam worden geïmplementeerd, met name in achtergestelde gebieden. Daarnaast speelt de overheid een cruciale rol bij het waarborgen dat innovaties betaalbaar en toegankelijk zijn door voorwaarden te stellen aan overheidsfinanciering en zakelijke kansen in het buitenland te bevorderen met passende waarborgen voor het publieke belang. Samen vertrouwt dit ecosysteem - dat NGO's, innovatie uit de private sector, wetenschappelijk onderzoek en publieke instellingen omvat - op elkaar om effectief en in synergie te functioneren, waardoor complementaire krachten worden benut om wereldwijde gezondheidsprioriteiten te bevorderen en duurzame ontwikkeling te bevorderen.

De toegevoegde waarde van Nederlandse expertise

Nederland heeft expertise als een wereldleider op het gebied van gezondheid. Van baanbrekend werk op het gebied van hiv/aids, pandemische paraatheid en AMR tot het benutten van zijn capaciteiten op het gebied van waterbeheer om gezondheidsresultaten te verbeteren, Nederlandse expertise en capaciteiten worden internationaal hoog aangeschreven. Veilig water en sanitaire voorzieningen zijn bijvoorbeeld belangrijk om infectieziekten te voorkomen, de gezondheid van moeder en kind te ondersteunen en de algehele veerkracht van de volksgezondheid te waarborgen. Nederland is, met zijn expertise op het gebied van waterbeheer, goed gepositioneerd om deze onderling verbonden gezondheidsuitdagingen op wereldwijde schaal aan te pakken. Door AMR aan te pakken, verminderen we actief de dreiging van medicijnresistente infecties die gezondheidssystemen wereldwijd in gevaar brengen. Nederlandse kennis en expertise op het gebied van AMR-preventie kunnen helpen gezondheidssystemen in kwetsbare regio's te versterken en direct wereldwijde gezondheidsdoelstellingen te bevorderen.

Als een sterke supporter van de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO), onder meer door technische expertise, kan Nederland bijdragen aan een uniforme wereldwijde respons op dringende gezondheidsuitdagingen. De WHO speelt een centrale rol in de wereldwijde gezondheidsarchitectuur en coördineert internationale inspanningen om gezondheidsnoodsituaties aan te pakken, normen vast te stellen en gezondheidsbeleid te sturen. Het leiderschap van de WHO is cruciaal voor het op elkaar afstemmen van de acties van verschillende landen en organisaties, om ervoor te zorgen dat middelen effectief en efficiënt worden gebruikt en dat wereldwijde gezondheidsdoelen gezamenlijk worden nagestreefd.

Bovendien heeft de samenwerking met organisaties zoals het Global Fund, Gavi en de Global Financing Facility Nederland in staat gesteld om de impact te vergroten via internationale partnerschappen. Dit zorgt ervoor dat elke uitgegeven euro wordt gemaximaliseerd door schaalvoordelen bij de inkoop van medische producten en invloed. De Nederlandse inzet voor kwesties waar anderen van weglopen, zoals SRGR of het snijvlak tussen mensenrechten en hiv/aids, heeft die organisaties effectiever gemaakt in hun programmering. Bovendien versterkt Nederland zijn internationale reputatie door zich in te zetten voor leiderschap op het gebied van wereldwijde gezondheid en verzekert het zich van een plek aan tafel in discussies die het wereldwijde gezondheidsbeleid vormgeven. Met deze invloed kan Nederland de stabiliteit handhaven en internationale samenwerking bevorderen.

Belangrijkste aanbevelingen voor de beleidsnota ontwikkelingssamenwerking

Om ervoor te zorgen dat Nederland zijn doelen op het gebied van mondiale gezondheid realiseert, raden wij de minister aan de volgende thema's op te nemen in de beleidsnota ontwikkelingssamenwerking:

1. Herbevestig de prioriteiten van de Mondiale Gezondheidsstrategie in de beleidsnota, onder meer door het bevorderen van een Health in All Policies-aanpak in andere beleidsterreinen die invloed hebben op mondiale gezondheid.

2. Reserveer substantiële en duurzame financiering voor mondiale gezondheid om de doelen uit de Mondiale Gezondheidsstrategie te behalen. Deze financiering moet de cruciale rol van mondiale gezondheid voor de Nederlandse veiligheid, internationale stabiliteit en eerlijke ontwikkeling weerspiegelen.

3. Benadruk de rol van het Nederlandse maatschappelijk middenveld binnen mondiale gezondheid, in lijn met moties uit de Tweede Kamer, en financier hen dienovereenkomstig.

4. Blijf actief binnen EU-processen en -initiatieven, in overeenstemming met de EU Mondiale Gezondheidsstrategie, om de impact te maximaliseren.

5. Blijf investeren in de mondiale gezondheidsarchitectuur, zoals de mondiale gezondheidsfondsen en VN-instellingen. Hiermee wordt niet alleen een plek aan tafel gewaarborgd om Nederlandse belangen te verdedigen, maar kan ook Nederlandse expertise worden ingebracht.

6. Draag als onderdeel van beleidscoherentie bij aan internationale oplossingen voor hoge schuldenlasten in lage- en middeninkomenslanden. Dit creëert binnenlandse begrotingsruimte die geïnvesteerd kan worden in gezondheid, wat uiteindelijk de afhankelijkheid van internationale ontwikkelingshulp voor de financiering van hun gezondheidssystemen vermindert.

Nederland bevindt zich op een cruciaal moment. Het prioriteren van mondiale gezondheid draagt niet alleen bij aan internationaal welzijn en solidariteit, maar versterkt ook onze eigen economische weerbaarheid en wereldwijde positie. Door deze aanbevelingen in de beleidsnota op te nemen, kunnen we onze inzet voor een gezondere, stabielere en welvarendere wereld voor iedereen herbevestigen.

Wie wij zijn

De Dutch Global Health Alliance is een netwerk van in Nederland gevestigde organisaties die zich inzetten voor mondiale gezondheidszorg. Met onze leden gebruiken we onze uiteenlopende expertises en kennis om advocacy-activiteiten te coördineren en Nederlandse beleidsvorming rondom mondiale gezondheid te informeren.

Contact

www.dutchglobalhealthalliance.org

secretariat@dutchglobalhealthalliance.org